

## **Reactie Vereniging van Nederlandse Gemeenten:**

Het rijk stelt dat studenten niet onder de regeling energietoeslag van gemeenten vallen. De uitsluiting van deze groep is door het rijk niet opgenomen in de wet van deze regeling, alleen in een handreiking voor gemeenten.

Essentieel is hier dat gemeenten een regeling van het rijk moeten uitvoeren die tot juridische onduidelijkheden leidt. Het rijk zal haar communicatie en verwachtingenmanagement richting studenten en hun vertegenwoordigers daarom beter moeten inrichten.

Wij maken ons hierom zorgen over een grote hoeveelheid afwijzende beschikkingen waarop bezwaar en beroep kunnen volgen. Deze slokken capaciteit en budget op die gemeenten liever inzetten voor andere zaken die inwoners helpen.

Bij uitvoering van de regeling in 2023 stellen gemeenten daarom als randvoorwaarde dat uitsluiting van studenten voor de energietoeslag en compensatie van deze groep op een andere manier goed worden geregeld.

Gemeenten hebben geen gegevens van de doelgroep studenten, waardoor gemeenten aan het rijk vragen dit via DUO te organiseren. Gemeenten richten zich bij de energietoeslag met name op (kwetsbare) inwoners met lage inkomens die bekend zijn in het kader van het minimabeleid.

We zijn teleurgesteld dat dit onmogelijk is gebleken en er in 2022 geen landelijke oplossing komt. Het rijk stelt zelf in 2023 voldoende betaalperspectief te bieden via het koopkrachtpakket. Dit zou zorgen voor financiële hulp aan studenten die dit nodig hebben. Dat lijkt de VNG geen juiste veronderstelling, omdat de verhoging van de studiebeurs pas ingaat bij het nieuwe studiejaar.

Studenten die ernstige financiële problemen hebben kunnen beroep doen op de individuele bijzondere bijstand. Hiervoor heeft het rijk 35 miljoen euro beschikbaar gesteld. De organisatie van deze regeling voor studenten kost veel capaciteit en het is onzeker hoeveel studenten er een beroep op zullen doen. Daarbij gaat het om de periode tot het nieuwe studiejaar. Daarom vragen we de minister de garantie dat het rijk aanvult als het bedrag onvoldoende blijkt.

Het kabinet heeft aangegeven dat de Tweede Kamer over de verdere uitwerking van de regeling door de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen, in samenspraak met de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap nader wordt geïnformeerd, in de reactie op Kamervragen en moties over de energietoeslag.

## **Antwoorden ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid:**

1. *Wat is de "in principe ook juridisch houdbare reden om studenten als groep uit te zonderen van de energietoeslag" die er naar het oordeel van de minister bestaat?*  
De woonsituatie van studenten is zeer divers, ook voor wat betreft de energiekosten. Ongeveer de helft van de studenten woont thuis bij de ouders en heeft geen eigen energierekening. Voor een aanzienlijk deel gaat het bij uitwonende studenten bijvoorbeeld om kamerbewoners, met een huurprijs inclusief energiekosten of een gedeelde energierekening. Een groot deel van de studenten wordt daarmee niet of niet in dezelfde mate geraakt door de stijgende kosten. De generieke toeslag verstrekken zou eveneens betekenen dat alle studenten (vanaf 21 jaar) die binnen de doelgroep vallen de toeslag van 1300 euro ontvangen, dus ook thuiswonende studenten. Dit gaat aan het doel van de regeling voorbij, namelijk

het ondersteunen van de laagste inkomens bij het betalen van de gestegen energierekening.

2. *Op welke wet, jurisprudentie of anderszins juridische tekst of document beroept de minister zich?*

Met artikel 35, vierde lid, van de Participatiewet is een bevoegdheid gecreëerd voor gemeenten om een energietoeslag te verstrekken, zonder dat wordt nagegaan of die alleenstaande of dat gezin in dat jaar een sterk gestegen energierekening had. Gemeenten beschikken over beleidsvrijheid ten aanzien van de vormgeving, zoals het bepalen van de doelgroep. De wet zelf regelt de doelgroep niet. Het is in de eerste plaats aan gemeenten om de gemaakte keuzes te motiveren. Daarbij is van belang dat de vraag of een gemaakt onderscheid rechtvaardig is altijd afhangt van de motivering. De minister beroept zich hierbij dus niet op de wet. Hierboven bij vraag 1 is aangegeven wat daar de motivering voor kan zijn. De bestaande handreiking voor gemeenten wordt op dit punt uitgebreid, zodat gemeenten dit bij het beoordelen van aanvragen kunnen gebruiken. Uiteindelijk is het aan de rechter om hierover te oordelen.

Tegelijkertijd is duidelijk dat er ook studenten zijn die in de knel (dreigen te) komen door hoge energieprijzen. Studenten kunnen in die gevallen terecht bij de individuele bijzondere bijstand. Uit de uitspraak van de Rechtbank Gelderland volgt dat de individuele bijzondere bijstand dan een redelijk alternatief moet bieden voor de eenmalige energietoeslag. Aangezien de voorwaarden voor de energietoeslag per gemeente kunnen verschillen, is niet in het algemeen te stellen wat een redelijk alternatief is. Om richting te geven aan een redelijk alternatief, kan aansluiting worden gezocht bij de criteria die een gemeente hanteert voor de categoriale bijzondere bijstand voor de energietoeslag. Verschillen met deze criteria moeten onderbouwd kunnen worden door de gemeente. Wel is, gezien de diversiteit in woonsituatie, het hebben van een energiecontract op naam een redelijke, aanvullende voorwaarde die gemeenten kunnen stellen. Hiermee wordt voorkomen dat studenten een beroep doen op de toeslag, terwijl ze niet onder de doelgroep vallen. Hierover bestaat nog geen jurisprudentie.

3. *Is de situatie van studenten als groep diverser dan de situatie van niet-studenten als groep?*

Ongeveer de helft van de studenten woont nog thuis bij de ouders en heeft dus geen eigen energierekening. Van de circa 513.300 uitwonende studenten, woont een meerderheid (55 procent) in een kamer met gedeelde voorzieningen van gemiddeld 17m<sup>2</sup>. Het aandeel studenten in een éénkamer- en meerkamerwoning is respectievelijk 23 en 25 procent, waarbij de gemiddelde eenkamerwoning 23m<sup>2</sup> is en een meerkamerwoning 69m<sup>2</sup>. Studenten wonen over het algemeen dus klein. Studenten die op kamers wonen, delen vaak 1 energiemeter. Hierdoor kan er geen duidelijke verdeling van de kosten per unit worden gemaakt.

4. *Waarom conformeert het kabinet zich niet aan de uitspraak van rechtbank Gelderland over de energietoeslag aan studenten?*

De uitspraak van de Rechtbank Gelderland heeft specifiek betrekking op het beleid van de gemeente Nijmegen dat ten grondslag lag aan het bestreden besluit. Uit die uitspraak kan worden afgeleid dat de motivering van het college van b&w in Nijmegen, namelijk dat de woonsituatie van studenten als groep zeer divers is, te algemeen is en daarbij niet toereikend. In het antwoord op de vragen 1 en 2 is

uitgelegd wat de achterliggende reden om studenten *als groep* uit te zonderen van de energietoeslag, en hoe en onder welke omstandigheden geadviseerd wordt studenten die in de knel komen door de gestegen energieprijzen tegemoet te komen.

5. *In de beantwoording van Kamervragen over de energietoeslag studenten van 5 oktober staat te lezen: "Aangezien de voorwaarden voor de energietoeslag per gemeente kunnen verschillen, is niet in het algemeen te stellen wat een redelijk alternatief is. Om richting te geven aan een redelijk alternatief, kan aansluiting worden gezocht bij de criteria die een gemeente hanteert voor de categoriale bijzondere bijstand voor de energietoeslag." Waarom wordt ervoor gekozen dat studenten terecht kunnen bij de individuele bijzondere bijstand, en vervolgens meegegeven dat aansluiting kan worden gezocht bij de criteria voor de categoriale bijzondere bijstand?*

Het kabinet heeft gezocht naar een manier om huishoudens met een laag inkomen snel tegemoet te kunnen komen in de stijgende energieprijzen. De enige mogelijkheid om dat te doen was via de bijzondere bijstand. Er is gekozen voor een eenvoudig uit te voeren regeling. De categoriale bijzondere bijstand leent zich hiervoor, omdat hij weinig formele eisen kent. Bij de groepen die voor categoriale bijzondere bijstand in aanmerking komen, wordt er vanuit gegaan dat zij te maken hebben met hogere energielasten. Of en in welke mate wordt omwille van een eenvoudige uitvoering niet onderzocht. Voor studenten geldt dat een groot deel niet met hogere energielasten te maken heeft. Bijna de helft woont bij de ouders en ook binnen de uitwonende groep heeft een groot deel te maken met een huurcontract waar de energielasten in zijn verdisconteerd. Studenten die te maken krijgen met hogere energielasten kunnen echter wel voor bijzondere bijstand in aanmerking komen. Alleen zal hier wel steeds voorafgaand moeten worden bezien of de student kosten draagt voor energie, bijvoorbeeld door het overleggen van een op naam staand energiecontract. Dat is dan geen categoriale bijzondere bijstand - want de aanwezigheid van kosten wordt wel onderzocht - maar individuele bijzondere bijstand.

6. *Is er dan sprake van categoriale bijzondere bijstand die geen categoriale bijzondere bijstand mag heten?*

Nee. Het onderscheid tussen individuele en categoriale bijzondere bijstand is gelegen in de "noodzakelijke-kosten-toets". Het gaat dan om de vraag of de kosten zich hebben voorgedaan en of ze noodzakelijk zijn. Bij categoriale bijzondere bijstand wordt de aanwezigheid van de kosten verondersteld en wordt deze vraag niet nader onderzocht. Bij individuele bijzondere bijstand vindt dit onderzoek wel plaats. Gemeenten hebben enige vrijheid als het gaat om de wijze waarop zij invulling geven aan deze "noodzakelijke-kosten-toets".

7. *Betalen gemeenten dergelijke steun aan studenten uit het budget voor de individuele bijzondere bijstand of uit het budget voor de categoriale bijzondere bijstand?*

Gemeenten ontvangen via de algemene uitkering van het Gemeentefonds middelen voor de bijzondere bijstand. Dit jaar hebben zij extra budget ontvangen voor de energietoeslag aan kwetsbare huishoudens met een minimuminkomen (categoriale bijzondere bijstand). Deze middelen zijn ongeoormerkt, dit betekent dat gemeenten beleidsvrijheid hebben in de besteding ervan. Als gemeenten middelen overhouden op de energietoeslag kunnen ze dit aan andere regelingen uitgeven, zoals de

individuele bijzondere bijstand. Daarnaast is er 35 miljoen euro beschikbaar voor gemeenten om studenten die in de financiële problemen dreigen te komen als gevolg van de stijgende energieprijzen te ondersteunen via de individuele bijzondere bijstand.

8. *Gaat de minister met een landelijke regeling komen om studenten die door de energiecrisis in financiële problemen komen tegemoet te komen, zoals verzocht in de brandbrief van studentensteden en de VNG vorige week?*

Nee, het beleid van het kabinet is hierboven uiteen gezet. We zijn en blijven met studentensteden en VNG in gesprek om dit beleid en de uitvoering zo goed mogelijk te volgen

9. *Gaat het kabinet budget beschikbaar stellen aan gemeenten om studenten wel de energietoeslag via de categoriale bijstand uit te keren, conform de beleidsregels van gemeenten, zoals de voorwaarde dat een student niet thuis woont, het energiecontract op naam heeft staan, en/of per adres één aanvraag zodat kamerbewoners het bedrag onderling kunnen verdelen?*

Nee, zie vraag 7. Gemeenten kunnen studenten die in de problemen komen door de stijgende energieprijzen in principe ondersteunen via de individuele bijzondere bijstand. Bij de toekenning van deze vorm van bijstand is het van belang dat de gemeente door middel van een lichte toets kan vaststellen of de student inderdaad de kosten voor energie draagt en aan de overige voorwaarden voldoet.